

Interno glasilo Zavoda Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik
Št. 25, letnik X., december 2016
Izhaja do 4-krat letno v elektronski obliki.
Odgovorna oseba za glasilo: Jasmina Bauman
Uredila: Darja Fišer
Lektorirala: Ana Jurkovič
Avtorski prispevki ne odražajo nujno stališč Zavoda ZTSZJ.
Elektronski naslov uredništva: zdruzenje@tolmaci.si

Ko govorijo roke

UVODNIK

Jasna BAUMAN

Dragi bralci e-glasila Ko govorijo roke!

Danes smo za vas pripravili še zadnje novice o življenju in delu Zavoda Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik. Najprej navajamo polletno poročilo dela zavoda, nadaljujemo s predstavitvijo mednarodnega vključevanja zavoda v efsli, povzemamo dogajanje lanske letne skupščine in konference v Atenah. Poročamo pa tudi z letnega posveta zavoda, ki je bil decembra 2016 v Ljubljani. Tokrat je bil mednarodno zasnovan, saj so se nam pridružili predstavniki efslija. Posvet je potekal na temo statusa gluhih tolmačev, ki je aktualna tema v celotni Evropi.

S tem bomo naša druženja tudi končali. 10 let je, odkar smo izdali prvo glasilo, in današnja 25. številka je zadnja. Žal nimamo več sredstev za oblikovanje in izdajo e-glasila. Krčenje sredstev ustanovitelja nas je pripeljalo do te točke, ko vam moramo morda reči »na svidenje«. Zagotovo pa bomo nadaljevali takrat, ko bo spet mogoče.

Zdaj pa vas vabimo k branju še zadnje številke.

Prispevki

POLLETNO POROČILO O DELU ZDRUŽENJA V LETU 2016, Jasna BAUMAN	3
LETNA SKUPŠČINA efslija, Atene, 9. 9. 2016, Darja FIŠER	6
KONFERENCA efslija, Atene, 10.–11. 9. 2016, »Vse mi je grško!« Vsestranskost v poklicu tolmača znakovnega jezika, Darja FIŠER	7
GLUHI TOLMAČ KOT KULTURNI POSREDNIK, Jasna BAUMAN	13
RESOLUCIJA EVROPSKEGA PARLAMENTA O ZNAKOVNIH JEZIKIH IN POKLICNIH TOLMAČIH ZA ZNAKOVNI JEZIK (2016/2952 /RSP/)	15

POLLETNO POROČILO O DELU ZDRUŽENJA TOLMAČEV ZA SLOVENSKE ZNAKOVNI JEZIK

Jasmina BAUMAN

Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik opravlja na podlagi Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika naslednja javna pooblastila:

1. vodi listo tolmačev za znakovni jezik,
2. predlaga tarifo za plačilo stroškov tolmača,
3. zagotavlja pokrivanje potreb po tolmačih na ozemlju celotne države,
4. sodeluje v Svetu za slovenski znakovni jezik,
5. vodi evidenco storitev,
6. sprejme pravilnik o disciplinski odgovornosti in rešuje ugovore zoper kakovost tolmačenja.

Za izvajanje javnih pooblastil ima združenje sklenjeno pogodbo o financiranju z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

UVELJAVLJANJE ZAKONA O UPORABI SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA

Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika je v veljavi od novembra 2002. Vse do sprejetja Tarife za tolmače slovenskega znakovnega jezika marca 2004 so tolmači svoje delo opravljali z dvoletnim zamikom plačila.

Pri uveljavljanju pravice gluhih oseb do uporabe svojega jezika ni zaznati večjih kršitev, še vedno pa se pojavljajo posamezni primeri zavračanja plačila stroškov tolmačenja z obrazložitvijo, da prejemniki računov niso naročniki storitve. Z dodatnim pojasnilom in ob sodelovanju pristojnih ministrstev se zadeve zadovoljivo razrešijo. Na tem mestu velja omeniti predlog Ministrstva za pravosodje, Direktorata za zakonodajo s področja pravosodja za dopolnitev člena novega sodnega reda, ki ureja vabila na narok z namenom odprave težav, s katerimi se srečujejo osebe z okvaro sluha glede dostopnosti sodnih obravnav, na katere jih je opozorila ZDGNS in naše združenje.

V prvi polovici leta ni bilo opaziti bistvenih odstopanj pri uveljavljanju pravice do uporabe slovenskega znakovnega jezika. Še vedno pa je nerešeno vprašanje tolmačenja na izobraževalnem področju, ki poteka v omejenem obsegu glede na delovno obveznost tolmača. Tako ostaja odprta dilema, kako ravnati, ko ima gluha oseba pravico do tolmača na podlagi ZUSZJ in ne želi, da se ji vsiljuje drugi tolmač. Razlog za takšno situacijo gre verjetno iskati v izdanih odločbah o usmeritvi sredi šolskega leta.

Nepoznavanje določb ZUSZJ pa je še vedno mogoče zaznati tudi v civilnih postopkih pred sodišči. Ta namreč pri izdaji

sklepov o plačilu stroškov tolmačenja v večini primerov upoštevajo osnovno postopkovno zakonodajo. Pritožbe se sicer uspešno rešijo, a je treba plačati sodno takso, kar pri strankah povzroča nezadovoljstvo.

Do zapletov prihaja tudi na področju zdravstva. OE ZZS so tako zavrnilo refundacijo izstavljenih računov tolmačenja na zdravstvenem področju z obrazložitvijo, da je kot predmet tolmačenja treba specificirati zdravstveno storitev (npr. tolmačenje pri okulistu, UZ ipd.). S tem v zvezi smo zaprosili za pojasnilo, saj ocenjujemo, da gre za nesorazmeren poseg v občutljive osebne podatke pacienta.

Vse te pomanjkljivosti so nas spodbudile, da smo izdelali Vodnik po pravicah ZUSZJ, ki je tudi objavljen na naši spletni strani.

LISTA TOLMAČEV

Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik vodi listo tolmačev, ki je javno dostopna. Iz tega razloga smo v letu 2005 pripravili lastno spletno stran, na kateri so objavljeni osnovni podatki o združenju, lista tolmačev, napotki gluhih osebam, kako do pravice do tolmača, in javnim institucijam o zagotavljanju tolmačev v različnih postopkih, prav tako pa tudi druge aktivnosti združenja. Ker so v večini primerov gluhe osebe same naročniki tolmača, je na spletni strani odprta možnost naročanja tolmača s pomočjo za to predpisanega obrazca, kar omogoča večjo dostopnost tolmačev. Odziv uporabnikov je dober, saj se število gluhih oseb, ki uporabljajo to storitev, povečuje. Naročanje tolmačev pa omogoča tudi klicni center za osebe z okvaro sluha.

TARIFA ZA PLAČILO STROŠKOV TOLMAČA

S 1. januarjem 2013 je začela veljati nova Tarifa za tolmače slovenskega znakovnega jezika, ki je prinesla kar nekaj novosti:

1. Uvedena je bila čakalna ura v primerih, ko tolmač več kot pol ure čaka na začetek tolmačenja v javnih institucijah. Kot začetek čakalne ure se šteje ura, ko je gluha oseba naročena v javni instituciji.
2. Pri plačilu potnih stroškov sta določeni dve različni višini povračila stroškov v odvisnosti od območja, na katerem je tolmač vpisan na listi tolmačev, in kraja tolmačenja.
3. Določeno je dnevno tolmačenje v primeru potovanja, izle-

tov, družinskih srečanj.

4. Če naročnik odpove tolmačenje, je tolmač upravičen do povračila stroškov v višini čakalne ure in potnih stroškov.
5. Pri postopkih izstavitve računov je novost, da zahtevke za plačilo za opravljeno delo tolmačev, katerih naročniki so gluhe osebe, ki storitve plačajo z vavčerjem, izstavlja združenje ministrstvu, pristojnemu za invalidsko varstvo.

V ta namen smo pripravili centralno informacijsko bazo za izstavitve zahtevkov za plačilo stroškov tolmačenja, ki omogoča vsem tolmačem avtomatizirano obračunavanje in izstavljanje računov in na tej osnovi izstavitve mesečnega zahtevka, ki ga opravi združenje. Omenjeni program smo s 1. 1. 2015 prilagodili glede na sprejeto zakonodajo v zvezi z izdajanjem e-računov. Za vse tolmače smo izvedli tudi usposabljanje za uporabo računalniškega programa in težave, ki so se pojavljale, sproti reševali.

ZAGOTAVLJANJE POKRIVANJA POTREB PO TOLMAČIH NA OZEMLJU CELOTNE DRŽAVE

Ker je za zagotavljanje pokrivanja potreb po tolmačih na ozemlju celotne države treba izpolniti določene pogoje, v nadaljevanju posredujemo poročilo o dinamiki usposabljanja bodočih tolmačev.

1. IZVAJANJE TEČAJEV SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA

Prvi pogoj za vključitev v pripravljani program za pridobitev certifikata je znanje znakovnega jezika. V ta namen izvajamo začetne in nadaljevalne tečaje znakovnega jezika, ki jih vodijo gluhe osebe. V prvi polovici leta 2016 smo tako zaključili začetni in nadaljevalni tečaj.

2. DINAMIKA PRIDOBIVANJA CERTIFIKATA

Zavod ZTSZJ je vpisan v register izvajalcev postopkov za preverjanje znanj in spretnosti, ki ga vodi ministrstvo, pristojno za invalidsko varstvo. Glede na področno zakonodajo smo dolžni razpisati najmanj en rok za preverjanje znanja in spretnosti za pridobitev certifikata. Rok je bil tako razpisan v novembru 2016. V register tolmačev, ki ga vodi MDDSZ, je bilo do 30. 6. 2016 vpisanih 46 tolmačev.

TOLMAČI/TOLMAČICE SZJ S CERTIFIKATOM PO REGIJAH

REGIJA	ŠT. TOLMAČEV/TOLMAČIC
Dolenjska	4
Gorenjska	3
Ljubljana z okolico	22
Posavje, celjsko, velenjsko in koroško območje	5
Prekmurje	1
Severna Primorska in Koper	6
Štajerska	5
Skupaj	46

3. PRIPRAVLJALNI PROGRAM USPOSABLJANJA ZA PRIDOBITEV CERTIFIKATA

Združenje je edino v Sloveniji, ki izvaja pripravljani program za pridobitev certifikata. V prvi polovici leta 2014 smo pristopili k temeljiti prenovi pripravljalnega programa, saj so dosedanje izkušnje pokazale, da je treba število ur povečati. Kandidati, ki se želijo vključiti v pripravljani program, morajo imeti najmanj srednjo izobrazbo. Program traja dve leti ob koncih tedna in je samoplačniški. V prvi polovici leta 2016 je tako dvoletni program zaključila prva generacija. Šlo je za 10 udeležencev.

SODELOVANJE V SVETU ZA SZJ IN IZVAJANJE STROKOVNIH IN ADMINISTRATIVNIH OPRAVIL ZANJ

Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik opravlja strokovna in administrativna dela za Svet za slovenski znakovni jezik. 24. člen Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika navaja, da Svet:

- skrbi za razvoj slovenskega znakovnega jezika,
- skrbi za uveljavljanje in enakopravnost znakovnega jezika,
- spremlja izobraževanje, usposabljanje in delo tolmačev za slovenski znakovni jezik, prav tako pa dinamiko pridobivanja certifikatov,
- predlaga spremembo kataloga standardov znanj in spretnosti za tolmače znakovnega jezika,
- sodeluje z ustreznimi organi na področju vzgoje in izobraževanja, informiranja, zdravstvenega in socialnega varstva, sodstva, zdravstvenega, pokojninskega in invalidskega zavarovanja, zaposlovanja, športa, kulture in z drugimi organi,
- predlaga pristojnim organom uskladitev vprašanj, pomembnih za izvajanje zakona,
- se seznanja z reševanjem ugovorov v zvezi s kakovostjo izvajanja storitve tolmačenja,
- obravnava druga vprašanja in zagotavlja pomoč pri uresničevanju nalog, ki se nanašajo na uporabo znakovnega jezika.

Svet za slovenski znakovni jezik zapisane naloge izvaja na podlagi strokovno pripravljenega gradiva, v okviru katerega člani sveta seznanjamo s problematiko pri uveljavljanju Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika in ovirami, s katerimi se srečujemo pri uresničevanju pravice gluhih do tolmača, spremljanju zakonodaje in usklajevanju vprašanj, pomembnih za izvajanje zakona.

V prvi polovici leta 2016 je potekala prva konstitutivna seja nove zasedbe Sveta za SZJ. Svet je:

- izvolil svojega predsednika in podpredsednika,
- sprejel poročilo o delu Sveta v letu 2015,
- se seznanil s tekočo problematiko,
- ocenil delo združenja kot zelo uspešno.

EVIDENCA GLUHIH OSEB, KI JIM JE BILA IZDANA ODLOČBA PO ZAKONU

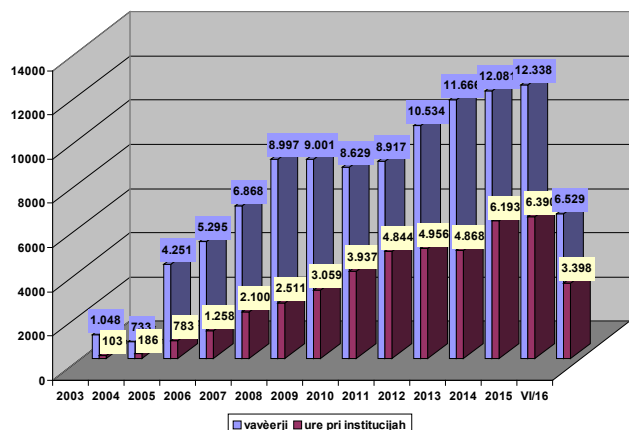
Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika nalaga centrom za socialno delo vodenje evidence gluhih oseb, ki so jim bile izdane odločbe po zakonu. Ker centri za socialno delo vodijo tovrstne evidence le za svojo rabo, smo v Zavodu ZTSZ vzpostavili centralno evidenco vseh izdanih odločb za celotno državo, saj ocenjujemo, da je skupno število upravičencev eden izmed pomembnih podatkov. Iz naše evidence je razvidno, da je do 30. 6. 2016 prejelo odločbo o pravici gluhih oseb do uporabe znakovnega jezika skupno 981 upravičenec (konec leta 2015 je bilo upravičencev 969), ki so po posameznih območjih razdeljeni, kot sledi iz tabele:

OBMOČJE	ŠTEVILO GLUHIH OSEB
DOLENSKA	46
GORENJSKA	97
LJUBLJANA Z OKOLICO	335
POSAVJE, CELJE, VELENJE, KOROŠKA	187
PREKMURJE	32
SEVERNA PRIMORSKA IN KOPER	125
ŠTAJERSKA	159
SKUPAJ	981

31. 12. 2015 je imelo status dijaka ali študenta 28 oseb.

EVIDENCA OPRAVLJENIH UR TOLMAČENJA

Iz evidence storitev je razvidno, da se potreba po tolmačih med gluhih upravičenci še vedno povečuje. Tako je bilo do 30. 6. 2016 opravljenih 6.529 ur (v prvi polovici leta 2015 je bilo ur 6.447), plačanih z vavčerjem, stroške katerih krije MDDSZ, in 3.398 ur (v prvi polovici leta 2015 je bilo ur 3.476), katerih plačniki so različne institucije. Skupno je to 9.927 ur (v prvi polovici leta 2015 je bilo skupno število ur 9.923), kar je skoraj enako kot v enakem obdobju lani. Ob teh urah imamo zabeleženih tudi 161 čakalnih ur (v prvi polovici leta 2015 je bilo vseh čakalnih ur 153).

UGOVOR V ZVEZI S KAKOVOSTJO IZVAJANJA STORITVE TOLMAČENJA

Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika kot javno pooblastilo določa tudi reševanje ugovorov v zvezi s kakovostjo tolmačenja. V prvi polovici leta 2016 je disciplinska komisija pripravila predlog sprememb in dopolnitev pravilnika o disciplinski odgovornosti. Predlog je bil posredovan v javno razpravo vsem tolmačem SZJ. Svet zavoda je obravnaval in sprejel pravilnik na svoji seji in ga posredoval MDDSZ z namenom pridobitve soglasja.

Zavod ZTSZ obravnava tudi pritožbe v zvezi s kakovostjo tolmačenja. Tako so nas v organizaciji COBR prosili za pojasnila glede tolmačenja tolmača, razvidnega iz videoposnetka, ki so nam ga posredovali. Dopis je bil naslovljen tudi na disciplinsko komisijo in častno razsodišče. Ta sta podpisano zaradi razjasnitve določenih vprašanj povabila na razgovor, a je slednja možnost odklonila.

OSTALE DEJAVNOSTI

- Pripravili smo gradivo za eno redno sejo sveta zavoda, ki je sprejel strategijo dela združenja.
- Pripravili smo gradivo za 1. sejo Sveta SZJ.
- Delovanje klicnega centra za osebe z okvaro sluha in pravico gluhih do uporabe svojega jezika smo predstavili dvema skupinama študentk in študentov s Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani.
- Izdali smo dve številki e-glasila Ko govorijo roke.
- Na področju permanentnega izobraževanja tolmačev smo organizirali štiri delavnice.
- Sodelovali smo na SVIT-ovih dnevih s predstavitvijo zakonskih pravic gluhih oseb in načinov komuniciranja z osebami z okvaro sluha.
- Gostili smo gluhega tolmača iz Litve z namenom izmenjave informacij s področja tolmačenja in vloge gluhega tolmača, nato pa z njim organizirali delavnico za vse tolmače SZJ.
- Članica sveta zavoda se je udeležila seminarja za gluhe v organizaciji efslija.

Glede na kadrovsko zasedbo (2 redno zaposleni) ocenjujemo, da je bilo delo združenja v prvem polletju 2016 uspešno, saj je čutili večjo osveščenost slišče javnosti pri zagotavljanju pravice gluhih oseb do tolmača, ki se kaže v pozitivnih odzivih. Uporabniki so zelo zadovoljni tudi z delovanjem klicnega centra, ki jim omogoča kakovostnejše in samostojnejše življenje. Kljub naši angažiranosti pa ostajajo nekatera vprašanja, pomembna za izvajanje zakona, odprta, zato jih bomo poskušali dogovorno reševati s pristojnimi.

Letna skupščina efslija, Atene, 9. 9. 2016

Darja FIŠER

Zbrane na letni skupščini efslija v Atenah je pozdravila predsednica grškega združenja tolmačev SDENG Theodora Tsapoti. Poudarila je tako pomembnost skupščine kot dogodka. Predstavila je kratko zgodovino grškega organiziranja tolmačev in povzela zgodovinske prelomnice efslija.

Skupščina je bila volilna, zato jo je do odhoda starega upravnega odbora vodil še stari odbor – Christian Peters kot predsednik, predstavnik gluhih tolmačev, Ivana Bučko kot podpredsednica, Christopher Stone kot blagajnik in Marcello Cardarelli kot član odbora. Po volitvah, ki so bile tokrat tajne, je predsedovanje efslija prevzela Ivana Bučko iz Srbije. Christopher Stone iz Velike Britanije je postal blagajnik, člana odbora pa sta Gelu Dumitru Bogdan, gluhi tolmač iz Romunije, in Marco Cardarelli iz Italije. V pomoč upravnemu odboru sta direktorica Marinella Salami, administratorka Alessandra Batagin in Andy Irvine kot vzdrževalec spletne strani.

Sledila so poročila posameznih komisij, ustanovljenih pri efsliju. Poročilo za gluhe tolmače je podala Sofia Issari, za SAF (fond za posebno udeležbo) Nives Gotovac in za znanstveno komisijo Lorraine Leeson.

V skupščini efsli je 30 polnopravnih članic. Prisotnih jih je bilo 18. Opravičili so se člani iz Španije, Estonije in Švice. Upravni odbor je prenesel pozdrave efslijevih partnerjev: EUD-ja (Evropska zveza gluhih), EUDbU-ja (Evropska zveza gluho-slepih), AIIC-ja (Svetovno združenje konferenčnih tolmačev), EUDY-ja (Evropska zveza mladih gluhih), WASLI-ja (Svetovno združenje tolmačev znakovnega jezika) in EULITE (Evropsko združenje tolmačev in prevajalcev na področju prava in sodstva). AIIC in EULITA sta svoji organizaciji tudi predstavili.

Kot vsako leto so obnovili pravila glasovanja. Vsaka polnopravna članica ima namreč dva glasova. Države, kjer je združenj več, pa imajo članice vsaka po en glas. Sklep je sprejet, če ga potrdi večina, torej 51 % prisotnih.

Nato smo potrdili zapisnik skupščine 2015 v Varšavi z nekaj popravki glede napačno zapisanih rokov in tehničnih napak. Podan je bil predlog, da se zapisnik pošlje vsaj pol leta po skupščini, da ga lahko obravnavamo na lokalnih združenjih, kjer je to praksa.

V letu 2015 sta bili formirani dve delovni skupini, ki sta sicer delo opravili, vendar zaključnega poročila nismo dobili. Člani delovnih skupin, s katerimi je bil pripravljen sodelovati tudi nizozemski pravni strokovnjak, so na skupščini pojasnili, da dela na statutu niso mogli končati, saj od upravnega odbora niso dobili ustreznih podatkov.

V nadaljevanju je bilo sprejeto poročilo o delu za leto 2016, ki se je nanašalo predvsem na organizacijske zadeve znotraj

samega upravnega odbora. Prav tako je bil potrjen finančni del za leto 2015 in polovico leta 2016.

Na skupščino je bil dan predlog, da bi se efsli neposredno angažiral znotraj posameznih držav članic, v njihovih nacionalnih združenjih. Temu smo nasprotovali in opozorili na pristojnosti efslija, ki jih ne sme prestopiti. Tako je bil predlog umaknjen z dnevnega reda.

Potrjen pa je bil tako delovni kot finančni načrt za leto 2017. Nova sestava upravnega odbora je po nekaj prekinitvah zaradi razjasnjevanja posameznih dokumentov in situacij skupščino pripeljala do konca. Kar nekaj članic, med njimi tudi mi, je imelo pomisleke in skoraj enotno mnenje je bilo, da je nujno, da se upravni odbor efslija preneha ukvarjati sam s sabo in začne delati v korist vseh svojih članic.

Novoizvoljeni upravni odbor se je na koncu zavezal, da bo po razburkanih časih v vodstvu efslija stanje stabiliziral in se usmeril v kakovostno delovanje.

Slika 1: Novoizvoljeni upravni odbor efslija

KONFERENCA efslija, Atene, 10.–11. 9. 2016

»Vse mi je grško!«

Vsestranskost v poklicu tolmača znakovnega jezika

Darja FIŠER

Letošnja konferenca efslija je potekala po skupščini, v soboto in nedeljo, 10. in 11. 9. 2016. Konferenco, na kateri je bilo več kot 200 udeležencev iz 28 držav, je otvoril odhajajoči predsednik Christian Peters. Najprej se je zahvalil grškim organizatorjem, ki so na začetku imeli veliko težav pri pripravi dogodka, a so jih uspešno rešili, nato pa je predstavil nov odbor.

Slika 2: Atene

Slika 3: Predsednica grškega združenja tolmačev Theodora Tsapoti

Navzoče je pozdravila tudi predsednica grškega združenja Theodora Tsapoti. Povedala je, da je bila priprava na dogodek kot sanje, ki se sedaj uresničujejo. Želela si je velikega uspeha konference, kar se je na koncu tudi uresničilo. Od organizacije dogodka so se veliko naučili. Dobili so veliko dobrih idej za prihodnje, prav tako pa so se veliko naučili o timskem delu, zato ne bo presenetilo, če bodo morda še kdaj šli po poti organizatorjev.

Kot gost je bil prisoten tudi minister za izobraževanje, ki je poudaril pomembnost vzgoje in izobraževanja. Zbrane je pozdravil tudi predsednik grške zveze gluhih in v imenu zveze zaželel uspešno konferenco. Sam je član odbora zveze gluhih od 1995 in ve, kako pomembni so tolmači, ki predstavljajo most med sliščim in gluhim svetom. Pred leti večina ni vedela, kako se spopasti z znakovnim jezikom, ljudje se niso družili in bilo je veliko rasizma, zdaj pa so se stvari spremenile in gluhi vedo, da imajo dostop do sliščega sveta s pomočjo tolmačev. Poudaril je, da imajo gluhe in slišče tolmače in servise za ljudi z okvaro sluha. Na ta način skušajo implementirati čim več pravic ljudi z okvarami. Leta 2006 so sprejeli sporazum na evropski ravni in zdaj ga uveljavljajo. To je za Grčijo velik napredek. Boriijo se naprej, ker hočejo biti velika skupina partnerjev in sodelavcev do skupnega cilja – enakopravnost med vsemi, brez diskriminacije.

Marianna Hatzopoulou, predsednica znanstvenega komiteja, se je vsem navzočim zahvalila za sodelovanje. Pozdravila je novi in odhajajoči upravni odbor in se slednjemu še posebej zahvalila, saj je znatno pomagal pri organizaciji dogodka. Letne konference so za delo efslija zelo pomembne. Septembrska je bila namenjena vsestranskosti poklica tolmača.

Vasilis, ministrov svetovalec, se je v pozdravu navezal na Odiseja, ki je bil vsestranski, kot smo vsestranski tudi tolmači, in tako izrazil svojo naklonjenost znakovnemu jeziku in tolmačem. Upravnemu odboru efslija je v dar poklonil grške knjige.

Konferenca je potekala v grškem in angleškem jeziku, mednarodni kretnji, prav tako pa švedskem in poljskem znakovnem jeziku.

Prvi dan je bilo šest predavanj, tri vzporedna popoldanska predavanja in dve delavnici. V nedeljo pa so bila štiri predavanja in vzporedno tri predavanja in ena delavnica. Zelo veliko izkušenj in dobre prakse je bilo zaznati v vseh predavanjih in zaključkih.

VSESTRANSKOST – BITI PRILAGODLJIV, FLEKSIBILEN, POLN VIROV, UPORABEN IN SPREMENLJIV ..., AMPAK ŠE VEDNO BITI PROFESIONALEN

Christopher Stone (Velika Britanija)

Glavno predavanje je imel profesor na Univerzi Gallaudet in tolmač angleškega znakovnega jezika Christopher Stone. Govoril je o zgodovini tolmačenja, ki je izšlo iz skupnosti. Zapisani o tem segajo v 17. stoletje (Scott Gibson, 1996). Kasneje se je tolmačenje uveljavilo v institucijah (verstvo, sodstvo in policija), predvsem zato, ker so sodišča zahtevala natančnost v postopkih.

Slika 4: Christopher Stone

Za dobro tolmačenje je potrebno izobraževanje, ne testiranje, saj test ne more narediti tolmača. Tolmači smo usposobljeni za vsestranskost in pričakovanja, ki jih imajo ljudje do nas, so velika. Delo temelji na standardih, človekovih pravicah, evropskih direktivah, dogovorih, sporazumih, vendar so se pričakovanja z leti spremenila. Da se lahko prilagodimo tem spremembam, pa moramo vedeti tudi, kako se je spreminjal sistem. Vse to lahko uporabimo, da smo še bolj profesionalni. Tolmači se namreč vedno bolj pojavljamo povsod in to dviguje kakovost življenja gluhim. Organizacija efsli je predlagala sestavo navodil, kjer bi bili zapisani podatki o pripravi, izobraženosti in spretnostih tolmača, evalvacije z več strani ipd., a predlog še ni zaživel.

Christopher Stone je spregovoril tudi o razvoju našega poklica. Včasih so tolmači tolmačili za poznanega uporabnika, zdaj to počno tudi za neznanega. Nekoč so se tolmačile zgolj verske in pravne zadeve in je bilo tolmačenje odločitev gluhe skupnosti, zdaj pa obstaja seznam profesionalno kreditiranih tolmačev. V preteklosti je bila pomembna osredotočenost na jezik, zdaj pa je ključna osredotočenost na dogodek.

Predstavil je tudi tolmačenje v skupnosti (skupnostno tolmačenje), ki ni zgolj naloga, saj tolmačenje izhaja iz skupnosti. Govoril je tudi o izobraževanju v ZDA in podal primer tolmačenja v vrtcu. Na tem področju je veliko sprememb, zato velja razmislek o spremembi spreminjanja. Sistem, v katerega vstopamo, moramo namreč dobro poznati. Sprejemati je treba etične odločitve in se na nalogo pripraviti. Ko obvladamo jezik in kognitivne procese, imamo večji prostor za odločitve in sprejemanje posledic v akciji.

»ZDRAVA PAMET«, ETIČNA VSESTRANSKOST SOOČA FLEKSIBILNOST IN PROFESIONALNE ETIČNE NORME

Lourdes Calle Alberdi (Španija)

Lourdes Calle Alberdi, tolmačica španskega jezika in projektna koordinatorica efslija do decembra 2015, je govorila o »zdravi pameti« in kaj pomeni, ko tolmač uporabi izraz »uporabi zdravo pamet«. Zakaj »zdrava pamet«? To retorično pomeni nasprotno od de facto in to je treba prenesti v prakso. Leta 1994 so v Španiji dobili deontološki kodeks¹ (zaupnost, zvestoba, fleksibilnost tolmača). V letih 1998–2016 so v višji kurikulum šole vključili to normativno etiko kot standard prave prakse. Soočali so se namreč s problematičnim deontološkim pristopom do etike (kodeks etike, vloga metafor in govor o tem, kako naj se ne bi obnašal).

Slika 5: Lourdes Calle Alberdi

V nadaljevanju je predstavila raziskavo med španskimi tolmači, kako oni razumejo profesionalne normative in kako razumejo oziroma uporabljajo »zdravo pamet«. V polstrukturiranih intervjujih je ugotovila naslednje:

1 Deontologija: pravila, ki se morajo upoštevati ne glede na postavljena pravila.

- Pri zaznavanju normativnih sporočil gre na eni strani za fleksibilnost, na drugi pa za sledenje predpisane. Kot najsprejemljivejše so se pokazale najnižje oziroma mediatorske metafore, višje so predstavljale izziv, na vrhu pa je bilo le malo tistih, ki so predstavljale standard prave prakse.
- Glede uporabe »zdrave pameti« se je pokazalo, da fleksibilnosti ne razumejo kot konflikt, vendar imajo odločitve »zdrave pameti« močne težnje proti liberalnim odločitvam.

Ob tem je spoznala še, da je zdrava pamet nekakšna naprava za pravičnost. Problem pa se pojavi, ko nastajajo v retoriki vrzeli.

»BITI V NAČINU PRIPRAVLJENOSTI« – ENA OD STRATEGIJ VSESTRANSKEGA TOLMAČA

Yvonne E. Waddell (Škotska)

Yvonne E. Waddell, škotska tolmačica znakovnega jezika, nas je seznanila, da je na Škotskem približno 100 registriranih tolmačev in približno 5000 gluhih uporabnikov znakovnega jezika, nato pa nam je predstavila doktorsko disertacijo, ki jo piše na škotski univerzi.

Slika 6: Yvonne E. Waddell

Njena disertacija se ukvarja s tolmačenjem v duševnem zdravju, saj meni, da ostalo zdravstvo razmeroma lahko deluje brez tolmača (npr. pri zlomu in slikanju), duševno zdravje pa zahteva pogovor in s tem nujno prisotnost tolmača.

Boljša kot je direktna komunikacija, je komunikacija s tolmačem, saj se tudi zdravstveni delavci počutijo udobneje, če je prisoten tolmač. Intervencije so tako poenostavljene. Ugotavlja pa, da zdravstveno osebje ni usposobljeno za delo s tolmačem.

Raziskavo je opravljala štiri mesece, in sicer tako s sestrami kot pacienti. Po načinu pripravljenosti pa je delala s študenti govorjenega jezika. Sledila je tolmačevemu vedenju, spremljala obe smeri konverzacije, pazila na kulturno obremenjene izraze. Osredotočala se je na pomen, počutje posameznika, na to, kar se lahko razume napačno.

Kdaj je torej treba tolmačiti? Tolmač mora biti pozoren, ko se daje pojasnilo, izogibati se mora nerazumevanju, biti mora natančen. Že en sam znak ali nepoznavanje teme je dovolj, da gredo stvari v napačno smer. Pri udeležencu mora biti pozoren na vse spremembe (npr. zmedena obrazna mimika ...). Kdaj pa mora biti tolmač v načinu pripravljenosti? Takrat, ko slišči udeleženec zna nekaj kretenj, ko gluhi bere z ustnic in uporablja glas za pogovor.

Pomembno pa je tudi slediti etiki. Opisna etika odkriva in pojasnjuje, normativna pa evalvira. Pri delu moramo biti pozorni, saj ne delamo samo z jezikom. Spoštovati moramo: splošne

vrednote tolmačenja (točnost sporočila, nevtralnost, zaupnost, zvestoba, spoštovanje uporabnika, profesionalnost/avtonomija, samoodločenost, transparentnost), vrednote, izhajajoče iz poklica in storitve, vrednote konteksta, v katerem delamo, in vrednote naloge (gradnja terapevtskega odnosa z direktno komunikacijo).

GLUHI IN SLIŠEČI TOLMAČI Z IZKUŠNJAMI Z GLUHIMI BEGUNCI IN BREZ NJIH

Ege Karar, Oya Ataman (Nemčija)

Ege Karar, specialni pedagog in certificiran gluhi tolmač, in Oya Ataman, certificirana multilingvalna tolmačica znakovnega jezika, sta podala pomembne vidike mednarodnega prava, ki ga je pomembno poznati, čeprav včasih še svojega ne poznamo. Kakšno vlogo zavzeti v tolmačenju, kjer so partnerji gluhi begunci? Tolmač se mora poravnati z migrantom, da lahko delata skupaj (brez tega je namreč veliko nerazumevanja), zbuditi mora zaupanje in poskrbeti za integriteto (preveriti svoje vrednote). Upoštevatni je treba teorijo vpljivosti – direktni in indirektni govor, medkulturne kompetence, komunikacijo različnih kultur. Gre za direktno komunikacijo, zato je treba vedeti, na katerem nivoju jo uporabljamo. Imamo jezik, terminologijo, ampak moramo vedeti, kako to uporabiti. V tem odnosu je treba imeti kulturno in versko znanje in sposobnosti za menjavanje načinov in stilov komunikacije (direktni/indirektni, močan/šibek kontekst, konfrontiranje, nekonfrontiranje), prav tako pa poznati različne kulturne dimenzije.

Slika 7: Ege Karar

Slika 8: Oya Ataman

Zastaviti je treba strategije: menjava načina in translingvistične spretnosti (simbolika in metafore; ni nujno, da je simbolika pri vseh enaka, kaj lahko zgrešimo ali interpretiramo narobe, zato je nujno poglobljeno razčiščevanje), vizualizacija konteksta, tabuji, travmatične izkušnje, ki so lahko velikokrat zavajajoče.

Pri tovrstnem tolmačenju je dobro sodelovati z gluhi tolmači.

Pri delu se tolmač srečuje z različnimi travmami: travma posameznega begunca, travma tolmača (sploh pri tolmačenju v psihoterapevtskih zadevah), medgeneracijska travma (vpliv na gluho skupnost, na sliščečo večino), travma, ki se je zgodila nekemu drugemu.

Prav tako je pogosto v dilemi, kako se spopasti s stresno situacijo travmatiziranega begunca, kakšen človek je, kaj se mu je zgodilo, kakšne vere je ... Hitro se lahko zmotimo in naredimo napako, zato moramo biti pri tem zelo previdni.

POTREBE V BODOČNOSTI V TOLMAČENJU ZA GLUHE S POLŽKOVIM VSADKOM (IN DRUGIM NOVIM UPORABNIŠKIM SKUPINAM, KI POTREBUJEJO SUPORTIRANO KOMUNIKACIJO)

Paivi Raino (Finska)

Paivi Raino ni tolmačica znakovnega jezika, ampak tolmači tako, da povzema govorjeno besedo za televizijo in zapisuje govor. Je učiteljica na Univerzi Humak in raziskovalka. Na Finskem imajo gluhi pravico do tolmačenja v obsegu do 180 ur na leto, gluho-slepi pa 360. Na Finskem je okrog 5500 gluhih (60 % vseh oseb je s težavo sluha in govora), 3500 slabo sliščih, 1500 s težavami govora in 300 gluho-slepih, ki jim država daje 35 milijonov evrov na leto za 170.000 tolmačenih ur.

Slika 9: Paivi Raino

Včasih so imeli osem šol za gluhe, zdaj pa predvsem zaradi polžkovega vsadka obstaja le ena. 1200 otrok je potrebovalo suportirano komunikacijo, samo 14 % otrok s polžkovim vsadkom pa potrebuje znakovni jezik, 16 % jih uporablja govor in kretjno ločeno.

Raziskavo med gluhi s polžkovim vsadkom je opravila KELA, finsko združenje tolmačev, ki izvaja storitve tolmačenja.

Rezultati so bili naslednji: 40–60 % se lahko v različnih situacijah zanaša na oralno komunikacijo, 64 % pa jih je v inkluziji, kjer potrebujejo le asistenco (pri več motnjah potrebujejo več asistenc). Vsi s težavami sluha pa še vedno potrebujejo tolmača, vendar vedno manj.

VSE MI JE GRŠKO: KOHEZIJA PRI TOLMAČENJU – PREPOZNAVANJE SUBTILNIH DELCEV PRI DELU

Debra Russell (Kanada)

Debra Russell je kanadska tolmačica znakovnega jezika, predavateljica, raziskovalka in predsednica WASLI-ja.

Po njenem mnenju je za uspešno tolmačenje ključna kohezija, saj vsebuje elemente, ki prispevajo k razumevanju s strani uporabnika in povezujejo temo kot zemljevid za razumevanje perspektive z deljeno ali novo informacijo. Velikokrat se ti elementi spregledajo (Dudas, 2012; Janzen in Shaffer, 2008). Tolmačenje lahko izboljšamo, če povežemo vse elemente: pogled na stvar, perspektivo, temo in različne vloge.

Slika 10: Debra Russell

Temo večinoma povezuje s psihičnimi težavami, razen pri ljudeh s težavami v razvoju in tistih, ki se izogibajo interakciji. Kohezija je zelo pomembna. Gre za jezikovni dokaz za to, da

se dvigne kakovost dela. Tolmači moramo to priznati. Prepoznati kohezijo pomeni, da se morajo udeleženci na vseh točkah v vsaki interakciji zanesti na izkušnje s podobnimi situacijami kot tudi na gramatično in leksično znanje. Udeleženci so tisti, ki delajo, da bi bilo nekaj smiselnega. Prepoznavanje teme ni enako kot dajati poudarke posameznim stvarim. Gre za pragmatičnost oziroma sodoživljanje (s tolmačenjem beguncem tolmač npr. doživi vojno). Vsi izražamo pogled na stvari, kjer se vidi celotna slika, kako neko situacijo dojemamo in to skušamo ubesediti. Za tolmača je zelo pomembna tudi različna uporaba jezika (govorjeni, znakovni jezik), ker nimamo vsi udeleženci v procesu tolmačenja istega jezika, slovnice in izkušnje. Zato uporabljamo različne strategije. Če smo pozorni na subtilne elemente in kohezijo, lahko delamo bolje.

PRAV VS. PRAV: PROCESI ETIČNEGA ODLOČANJA TOLMAČA ZNAKOVNEGA JEZIKA – ŠTUDIJA DNEVNIKA

Lianne van Dijken (Nizozemska)

Lianne van Dijken je nizozemska tolmačica znakovnega jezika, lingvistka, ki se je med študijem ukvarjala z etiko in etičnim odločanjem. Ugotovila je, da na odločitve ne moremo gledati osamljeno, ampak moramo videti cel kontekst, na osnovi katerega se je nekdo nekaj odločil. V raziskavi, ki jo je opravila, je sodelovalo 10 tolmačic. Ugotavljala je, kako opisujejo etično odločanje. Sodelujoče v raziskavi so ob nalogah, odločitvah, dilemah in etičnih zadevah pisale dnevnik. Tako je zbrala 98 dnevniških vpisov in več kot 1000 odločitev, ki jih je kasneje kategorizirala.

Slika 11: Lianne van Dijken

Iskala je zapise z vidika normativne in deontološke etike, vrednote, kontekst obnašanja. Osredotočala se je na dileme, probleme, ki so jih izražali zapisi. Pri tem je izpostavila dve kategoriji:

- distančnost – kdaj se umakniti ali približati udeležencem: tukaj je bilo približno enako število vpisov PRED nalogo (43) in PO njej (47), medtem ko je bilo zapisanih besed v dnevnik PO nalogi bistveno več (blizu 3 tisoč) kot PRED njo (okoli 1300),
- »ne« – ko je tolmač poročal, da nekaj ni naredil: PRED nalogo je bilo 55 vpisov, PO njej pa 47, pri čemer je bilo v dnevnik PRED nalogo zapisanih 2520 besed, PO njej pa 3000.

Odločitve se lahko polarizirajo – ene so povsem ali preveč liberalne, druge pa konservativne. Splošni vzorci študije pa so pokazali tudi na osebne reference; jaz kot tolmač/-ica, jaz kot ime, jaz sam/-a.

ALI NAJ BI BIL LINGVIST, DA TOLMAČIM LINGVISTIKO?

Giulia Petitta (ZDA)

Giulia Petitta dela na Oddelku za tolmačenje na washingtonski Univerzi Gallaudet. Trenutno raziskuje interakcijo med lingvistiko in študijami tolmačenja. V prezentaciji je predstavila probleme, s katerimi se srečujejo tolmači: delo v specializiranih zadevah, ki zahtevajo pripravo, lingvistično čudni izzivi, če nisi lingvist, specializirana ozadja in sama priprava.

Slika 12: Giulia Petitta

Zanimalo jo je, ali je tolmačenje, če si hkrati lingvist, boljše, kot če nisi. Preizkus je izvedla na dva načina: enkrat je bila pri tolmačenju italijanske himne publika sestavljena iz strokovnjakov lingvistike, drugič pa v publiku lingvistov ni bilo, prav tako pa je bil enkrat tolmač hkrati lingvist, drugič pa ne. V prvem primeru je sodeloval certificirani tolmač z manj kot pet let izkušenj tolmačenja, ki je hkrati magister in doktor lingvistike, in ima izkušnje s konferenčnim tolmačenjem. V drugem primeru pa je bil certificirani tolmač z manj kot pet let delovnih izkušenj, a z izkušnjami na področju skupnostnega in konferenčnega tolmačenja.

Izpostavila je kritične stvari:

- Težave povzročajo pravi samostalniki, tisti, ki ne uporabljajo črkovanja, ampak uporabljajo kretnje za imena (če ne poznaš kretnje imena, imena ne moreš tolmačiti).
 - Lingvist je odtolmačil vse prav, nelingvist pa je imel težave pri enem imenu znanega lingvista in imenu italijanskega združenja lingvistov (to je odtolmačil kot lingvistično združenje, kar je spremenilo pomen).
- Svojevrstne so tudi metalingvistične reference. Kot primer je navedla prizor iz filma Harry Potter, kjer je Harry želel, da mu Hagrid pojasni razliko med stalagmitom in stalaktitom. Hagrid je odgovoril tako, da je predstavil razliko med besedama, čeprav je Harry želel razliko med predmetoma.
 - Tolmača sta se razlikovala le v uporabi znaka za določeno stvar, uporabljala pa sta podobne strategije.

Raziskava torej ni pokazala statistično bistvene razlike med tolmačem, ki je bil hkrati lingvist, in tolmačem brez lingvistične izobrazbe. Ključno vlogo so igrale izkušnje (pri obeh so bile te manj kot pet let) in priprava pred tolmačenjem.

ZNAKI – NEVTRALNI KANALI KOMUNIKACIJE: KAKO RAZVITI ZAUPANJE V GLUHO-SLIŠEČE TIME TOLMAČEV

Andrea K. Smith (ZDA)

Andrea K. Smith je tolmačica ameriškega znakovnega jezika predvsem v pravnih in znanstveno-tehničnih zadevah. Preučevala je temo gluhih tolmačev, timskega dela in znakov v nevtralnem kanalu komunikacije, posvetila pa se je tudi gradnji zaupanja v teh relacijah.

O gluhih tolmačih, o tem, kakšna je kakovost storitve, kdaj

prispeva gluhi tolmač h kakovostnemu tolmačenju in kaj mora slišči tolmač narediti, da je tolmačenje končnemu uporabniku kakovostno, je napisanega veliko. Veliko se govori tudi o sliščih tolmačih in otrocih gluhih staršev (CODA), ki naj bi bili prvi tolmači. Zgodovina priča, da v antiki še ni bilo otrok gluhih staršev (mame so bile tolmačice, ki so gluhi svet povezoval s sliščim), prav tako pa je mit, da so gluhi tolmači »nova« ideja. Zapisi, da so bili na sodišču gluhi tolmači, so nastali že leta 1880.

Slika 13: Andrea K. Smith

V ZDA so gluhi in slišči tolmači od leta 1972 profesionalci. Ker se takrat ni vedelo, kaj delajo gluhi tolmači in ni poznane kurikuluma, ki govori o gluhih tolmačih, ni dokaza o certificiranju. Nekateri gluhi so se znakovnega jezika naučili šele na Univerzi Gallaudet, a ti niso naravni govorci znakovnega jezika, imajo pa gluho oko.

Načini, kako delajo gluhi tolmači v timu s sliščim tolmačem:

- zrcaljenje – govorec govori angleško, na drugi strani slišči tolmač tolmači, nasproti (zraven govorca) tolmači gluhi gluhemu in stoji zraven sliščega tolmača,
- povezovanje – govorec je v navezi s sliščim tolmačem, ta pa z gluhim tolmačem in govorcem, gluhi tolmač je v navezi z uporabnikom in sliščim tolmačem (tudi obsežnejša tolmačenja sliščega tolmača z več govorcji),
- taktilno tolmačenje gluhih tolmačev gluho-slepim,
- tolmačenje na televiziji – snemanje gluhega tolmača, ki mu po govorcju tolmači slišči tolmač,
- kot vmesni člen, pomagalec, ki pomaga sliščemu tolmaču z iskanjem besed, prav tako pa obratno.

Timsko delo z gluhi tolmači je pomembno, saj se s tem učimo sodelovanja. Lahko se učimo od pilotov, ki morajo za varen let nujno sodelovati. Pomembne so tudi priprave, saj če nismo pripravljeni, ne moremo delati dobro.

ZNAKI (angl. *signposting*) so informacije o vsebini tolmačenega sporočila, ki pomeni vodnik ali preusmerjanje tolmačevega tolmačenja, da je tolmačenje na koncu boljše, kakovostnejše. To izgleda tako, da nagneš glavo, nakažeš s prsti, brčneš z nogami, prikimaš, ko te sotolmač gleda. Ni dovolj, da se zgolj podajo informacije in potem prepusti, da se drugi znajde, ampak je nujno tesno sodelovanje sliščih in gluhih tolmačev.

Kje je potem NEVTRALNI KANAL? Vsak mora imeti ta kanal, da se dogovori, kaj so pravila, kako jih uporabljati. Nujen je npr. očesni stik, da kdo ne odide, ampak opazuje in pove drugemu. Sicer gre za kršenje zaupanja. Vsak zazna nekaj informacij in si jih vmes lahko delijo, zaradi česar postane informacija veliko bolj celostna.

Gradnja zaupanja je lomljenje kruha, ki ima v ZDA naslednji pomen: »pridi in bova delila znanje, vedenje o sebi in tebi, da se poravnava«. Tudi z gluhim tolmačem je nujna gradnja zaupanja. Pojdimo na kavo, delajmo na nevtralnem območju nekaj minut prej, da se spoznamo, preden se lotimo dela. Tolmač mora biti odprt za deljenje informacij, deliti mora potre-

be, znanje, odkrivati funkcioniranje. Enako kot se dogovoriš z gluhim tolmačem, se je treba dogovoriti tudi z gluhim uporabnikom in mu povedati, da bo v nalogi sodeloval tudi gluhi tolmač. Pojasnilo, kaj delajo gluhi tolmači, je naloga sliščih tolmačev.

VSE JE ARABSKO ZAME: IZKUŠNJE DELA V ISLAMSKIH ZADEVAH

Tom DeLacey Mould, Arusa Bint Abdul Ghani (Velika Britanija)

Arusa Bint Abdul Ghani je tolmačica britanskega znakovnega jezika, ki že šest let dela v islamskih zadevah, kot so: islamske konference, islamske trgovine, tolmačenje v mošaji. To je pravi izziv, saj dokumenti za tovrstno tolmačenje ne obstajajo, poleg tega so možnosti raziskovanja na tem področju še vedno velike.

Na islamskem področju kot tolmač ves čas dobivaš napačne oziroma nasprotne informacije. Veliko je povezanega z vero, prav tako je veliko islamskih izrazov, ki jih ne poznaš. Tako se moraš znajti s podobnimi izrazi, vendar je težko, če osnovne zadeve ne prepoznaš v njenem pomenu.

Versko tolmačenje v večinskem svetu predstavlja tolmačenje v krščanski veri, tu pa je vse drugače.

Že uporaba jezika je specifična – spreminja se način iz enega jezika v drugi. Temelj arabskega besednjaka je Koran in če ne poznaš njegovih zgodb, ne moreš tolmačiti. Velikokrat gre le za prevajanje, za izposojanje jezika, uporablja pa se islamska angleščina, saj je ogromno arabskih izrazov v angleščini. Tolmač te informacije obravnava enako kot narečja. Arabščino lahko povsem odmisli, je preprosto ne tolmači, lahko se prej pripravi na nalogo in to prevede, prevede le del ali izraze črkuje. Ko tolmač prevzame nalogo, začne pogosto dvomiti o svojih sposobnostih, čeprav ga nihče ne bo korigiral oziroma bodo pri tem zelo razumevali in bodo to počeli z dobrim namenom.

Mi imamo zaradi medijev do islama predsodke, ampak če jih odmislimo, potem gre, le poskusiti je treba.

Tolmačenje v mošaji je preprosto, ker je tam sistem ustaljen. Najprej so molitve, ki so vedno enake, potem se začne maša. Nasprotno temu je npr. delo pri zdravniku. V mošaji je vse »predpisano«, zato ni težav. Problem je lahko le, ker morajo gledati tolmačico, torej žensko. Dobro je, da tolmača, ki se s takšnim tolmačenjem sreča prvič, nekdo uvede, sicer se lahko zelo zaplete, ker ne pozna sistema, vere, besed, jezika.

VLOGA TOLMAČENJA ZA DOSTOP GLUHIH ŠTUDENTOV DO VIŠJEGA IZOBRAŽEVANJA

Magda Nikolarazi, Tzeni Karvouni (Grčija)

Magda Nikolarazi, pridružena profesorica na univerzi Thessaly v Grčiji, ki se ukvarja z raziskovanjem vzgoje gluhih otrok, in Tzeni Karvouni, specialna pedagoginja, sta predstavili referat o pomembnosti tolmačenja za dostop do višjega izo-

braževanja. Med študenti z okvaro sluha sta opravili raziskavo, kaj gluhi študenti potrebujejo med predavanji. V Grčiji niso zakonsko zavezani, da poskrbijo za tolmača v procesu izobraževanja, imajo pa zapisnikarje. Študentom tako največkrat pomagajo prostovoljci.

Raziskovali sta naslednja področja:

- vsebina jezika – zgradba jezika, povezava, ponavljanje, dolgi stavki (učitelji nenehno spreminjajo vsebino in to moti gluhe, prav tako pa tolmače),
- nivo govora – hiter govor, površno sledenje, izpuščanje,
- primeri in razlage – pomanjkanje razlag s strani predavateljev, tolmači si izmišljajo primere, da gluhi razumejo,
- terminologija in znanje predmeta – neznane teme za tolmača, ki jih težko razume in zanje uporabi napačne izraze, izmišljevanje kretenj, ker jih ni, ali črkovanje (tukaj je nujna priprava na predavanje),
- monitoring razumevanja – možnost, da študenti prekinejo tolmača, če česa ne razumejo, in prosijo za razlago,
- oddaljenost tolmačenja – učitelj hodi po razredu, kretnja ni vedno dobra, pomanjkanje vizualnega stika, ne slišijo predavatelja in izgubijo informacije,
- slišiči študenti – hiter, tih govor, povzročanje hrupa, nenehno gibanje.

Slika 14: Magda Nikolarazi

Slika 15: Tzeni Karvouni

Po raziskavi sta podali tri predloge. Učitelji morajo biti usposobljeni za delo s tolmači v predavalnici. Če niso, jih je treba usposobiti. Usposobiti je treba tudi tolmače in gluhe za samozagovornišvo (zahtevati tišino, ponovitev, da je učitelj pri miru ...). Priznati je treba tudi vlogo študija na daljavo, saj imajo lahko tolmača le v predavalnici.

KAJ SMO SE NAUČILI?

Christopher Stone (Velika Britanija)

Christopher Stone je podal zaključke konference na različnih področjih:

- *Jezik in kognitivno delo*: Tolmač se mora truditi. Kulturno povezana je tudi simbolika v jeziku, ki ima vpliv na različnost, kretnja pa predstavlja učinkovito potovanje skozi diskurz. Dobro je, da obstajajo različne raziskave, kako, kaj in zakaj nekaj delamo, predvsem pa, kako zapolniti vrzeli v našem znanju in delu. Ko delamo z novimi posamezniki, skupinami in skupnostmi, se je pomembno osredotočiti, upoštevati pa je treba tudi razlike v jezikih.
- *Etično, medkulturno in psihološko delo*: Spoštovati je treba normativno etiko. Osredotočeni moramo biti na kritično mišljenje, vrednote pa moramo usklajevati z različnimi konteksti. V sedanjem času moramo razmišljati tudi o za-

poslovanju gluhih tolmačev. Uspešno timsko delo je treba prenašati na pravna področja pri delu z begunci. Učinkovito je treba konfigurirati storitve tolmačenja, upoštevati pa moramo še različne kombinacije jezika in deliti status znakovnega jezika.

- *Sistemsko znanje, pričakovanja in zahteve*: Razumeti je treba moč, ki ga ima tolmačenje, in privilegij, ki ga s svojo storitvijo nudi tolmač. Iskati in izhajati moramo iz potreb po komunikaciji in uporabiti mrežo kot vir informacij. Uporabljati je potrebno tehnologijo, a z dobro presojo, se seznaniti s pojmom in uporabo supervizije in validacije. Na zahtevne situacije moramo biti odporni in nanje odgovarjati, ne pa odreagirati.

VSESTRANSKOST TOLMAČA se tako kaže:

- v naših diskusijah – nekaj skozi eksperimente, v posedovanju podatkov, v raziskavah v okviru magistrskih in doktorskih študijev (v obojnem – profesionalnem in akademskem),
- v lingvističnem vidiku – delo v timih, ki iz posameznika potegne različne moči, izboljšana uporaba jezika, znanja o naših omejitvah (ne moremo vedeti in ne znamo delati vsega),
- v etičnem vidiku – dobro se moramo pripraviti na naloge, uravnavati vrednote, dostaviti storitev in usvojiti timsko delo,
- v razvoju – potrebujemo podporo sebe, sprejeti moramo vsakega človeka, najti pozitivno odpornost na zunanje vplive,
- v storitvi – obvladovanje veliko jezikov, prilagajanje načinom tolmačenja (npr. tolmačenje na daljavo), spopadanje z izzivalnim okoljem, s tehnologijo.

Vse mi je grško pomeni tolmačenje v različnih kontekstih, zato je nujno, da se ves čas učimo, prilagajamo, le potem smo lahko kritični in vsestranski.

GLUHI TOLMAČ KOT KULTURNI POSREDNIK

Posvet Zavoda Združenja tolmačev za slovenski znakovni jezik

Ljubljana, 13. 12. 2016

Jasna BAUMAN

Slika 16: Stane Košir, moderator posveta

Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik je organiziral posvet z naslovom Gluhi tolmač kot kulturni posrednik, ki je potekal 13. decembra 2016 v Ljubljani.

Slika 17: Tanja Dular, predstavnica MDDSZEM

Posveta so se udeležili predstavnica Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, nekateri člani Sveta Vlade RS za slovenski znakovni jezik, predsednik in sekretar Zveze društev gluhih in naglušnih, predsedniki in sekretarji 13 društev gluhih in naglušnih, tolmači slovenskega znakovnega jezika in udeleženci usposabljanja za pridobitev certifikata tolmač/ica slovenskega znakovnega jezika.

Slika 18: Gluhi udeleženci posveta

Namen posveta je bil osvetliti vlogo gluhega tolmača, definirati situacije, v katerih je gluhi tolmač nepogrešljiv člen, predstaviti status gluhega tolmača v državah članicah efslija, opredeliti strategije timskega tolmačenja in spoznati mnenja gluhih uporabnikov.

Slika 19: Jasna BAUMAN

Jasna Bauman, direktorica Zavoda ZTSZJ, je predstavila rezultate ankete o področjih dela gluhih tolmačev iz uporabniške perspektive. Namen raziskave je bil ugotoviti, ali bi gluhe osebe želele koristiti usluge gluhih tolmačev in v katerih situacijah. V anketi je sodelovalo 73 gluhih oseb, članov društev gluhih in naglušnih. Po mnenju anketirancev bi usluge gluhih tolmačev koristili na vseh področjih dela in življenja, od vzgoje in izobraževanja, socialnih zadev, sodišča, policijskih postopkov, upravnih zadev ipd. Največ anketiranih vidi vlogo gluhega tolmača v skupinskih dogodkih, kot so mediji, konferenice, posveti, kulturne prireditve in mednarodna srečanja. Pri tolmačenju pisnih besedil (dopisov, sklepov, različnih odločb) večina bolj zaupa slišječemu tolmaču, kar je mogoče pojasniti s posplošeno oceno, da so gluhe osebe v Sloveniji pri pisnem jeziku manj spretni.

Nina Orešnik, gluha učiteljica v programu usposabljanja za pridobitev certifikata, je strnila svoje vtise s spomladanske šole efsliDI-ja (marca 2016 v Zagrebu). Poudarila je izreden pomen etičnega obnašanja gluhih tolmačev in tesnega sodelovanja med gluhim in slišječim tolmačem. V svoji predstavitvi je nazivala različne situacije, v katerih je vloga gluhega tolmača izrednega pomena.

Slika 20: Ivana Bučko, predsednica efslija

Ivana Bučko, predsednica efslija, je podrobneje predstavila delovanje efslija in navedla ključne aktivnosti, ki so vplivali na ustanovitev efsliDI-ja. Opozorila je na najpogostejše situacije, v katerih delajo gluhi tolmači, in med njimi izpostavila skupnostno tolmačenje, tolmačenje na konferencah, tolmačenje na daljavo (angl. video remote), prevajanje pisnih besedil v znakovni jezik in obratno. Omenila je tudi projekt efslija Erasmus +, katerega cilj je ugotoviti situacije, v katerih je sodelovanje gluhih tolmačev nujno, preučiti možnosti usposabljanja, delovne pogoje, organiziranost in zakonodajni okvir.

Slika 21: Arūnas Bražinskas, gluhi tolmač in predstavnik efsliDI-ja

Arūnas Bražinskas je predstavil lastne izkušnje kot gluhi tolmač in nov koncept, ki je vse bolj v veljavi, in sicer da gluhi tolmači postanejo del življenja gluhih. V preteklosti je bilo namreč nekaj pomislekov, da je lahko gluha oseba gluhi tolmač.

V nadaljevanju je predstavil značilnosti gluhega in slišječega tolmača, ju primerjal in navedel prednosti gluhega tolmača. Definiral ga je kot gluho osebo, ki je dvojezična in spretna tako v govornem kot znakovnem jeziku, tolmači med dvema znakovnima jezikoma in tolmači en znakovni jezik (npr. gluha oseba kot posrednik, gluha oseba pri delu z gluho-slepo osebo ipd.). Izpostavil je tudi najpogostejše situacije, v katerih tolmačijo gluhi tolmači. Pogoji, ki jih morajo izpolnjevati sliščeči tolmači, morajo veljati tudi za gluhe.

Omenjeni posvet je prvi korak k razmišljanju o ureditvi statusa in vloge gluhih tolmačev v Sloveniji in seznanitvi tako slišče kot gluhe skupnosti o prednostih uvedbe gluhih tolmačev.

Zahvaljujemo se efsli boardu in celotni efslijevi ekipi, ki se je udeležila konference, prav tako pa Ivani Bučko, predsednici efslija, in Arūnasu Bražinskasu, gluhemu tolmaču, za dragocene informacije in deljenje izkušenj.

RESOLUCIJA EVROPSKEGA PARLAMENTA O ZNAKOVNIH JEZIKIH IN POKLICNIH TOLMAČIH ZA ZNAKOVNI JEZIK (2016/2952 /RSP/)

Resolucija Evropskega parlamenta o znakovnih jezikih in poklicnih tolmačih za znakovni jezik ([/2016/2952/RSP](#))

B8-1230/2016

Evropski parlament,

- ob upoštevanju členov 2, 9, 10, 19, 168 in 216(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) ter členov 2 in 21 Pogodbe o Evropski uniji (TEU),
- ob upoštevanju Listine EU o temeljnih pravicah,
- ob upoštevanju svojih resolucij z dne 17. junija 1988 o znakovnih jezikih za gluhe (1) in z dne 18. novembra 1998 o znakovnih jezikih (2),
- ob upoštevanju Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov, ki je v EU začela veljati 21. januarja 2011 v skladu s Sklepom Sveta št. 2010/48/ES z dne 26. novembra 2009 o sklenitvi Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov s strani Evropske skupnosti (3),
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 7. julija 2016 o izvajanju Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov s posebnim poudarkom na sklepnih ugotovitvah Odbora Združenih narodov za pravice invalidov (4),
- ob upoštevanju splošne pripombe št. 14 Odbora Združenih narodov o pravicah invalidov o pravici do vključujočega izobraževanja (5),
- ob upoštevanju Splošne deklaracije o človekovih pravicah, Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, Mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah ter Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah,
- ob upoštevanju Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (v nadaljnjem besedilu: direktiva o enakosti pri zaposlovanju) (6),
- ob upoštevanju Direktive 2005/36/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. septembra 2005 o priznavanju poklicnih kvalifikacij (7),
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 12. aprila 2016 o programu Erasmus+ in drugih instrumentih za spodbujanje mobilnosti pri poklicnem izobraževanju in usposabljanju – pristop do vseživljenjskega učenja (8),
- ob upoštevanju strateškega dokumenta Evropskega mladinskega foruma o enakosti in nediskriminaciji (9),
- ob upoštevanju predloga direktive Evropskega parlamenta in Sveta z dne 2. decembra 2015 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z zahtevami glede dostopnosti proizvodov in storitev ([COM/2015/0615](#)),
- ob upoštevanju predloga direktive Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. decembra 2012 o dostopnosti spletišč organov javnega sektorja ([COM/2012/0721](#)),
- ob upoštevanju Direktive 2010/64/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih (10),
- ob upoštevanju publikacij Learning Outcomes (Učni izidi) in Assessment Guidelines (Smernice za oceno) Evropskega foruma tolmačev znakovnega jezika (EFSLI), v katerih se zavzema za enake možnosti usposabljanja za tolmače znakovnega jezika in kakovostne storitve za gluhe državljanke po vsej Uniji (11),
- ob upoštevanju smernic EFSLI/Evropske zveze gluhih (EUD) za tolmače znakovnega jezika za srečanja na mednarodni/evropski ravni (12),
- ob upoštevanju smernic Mednarodnega združenja konferenčnih tolmačev govornega jezika, ki delajo v mešanih skupinah (13),
- ob upoštevanju poročila EFSLI o pravicah do storitev tolmačenja znakovnega jezika pri delu ali študiju v tujini (14),

- ob upoštevanju člena 123(2) Poslovnika,
 - A ker imajo vse invalidne osebe, zlasti ženske in otroci, vključno z gluhih in naglušnimi, med katerimi nekateri uporabljajo znakovni jezik, kot polnopravni državljani enake pravice in neodtujljivo pravico do spoštovanja njihovega dostojanstva, enakega obravnavanja ter neodvisnega življenja, samostojnosti in polne udeležbe v družbi,
 - B ker se mora Unija v skladu s PDEU pri opredeljevanju in izvajanju svojih politik in dejavnosti boriti proti diskriminaciji na podlagi invalidnosti (člen 10) ter lahko sprejme zakonodajo proti tovrstni diskriminaciji (člen 19),
 - C ker člena 21 in 26 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah izrecno prepovedujeta diskriminacijo na podlagi invalidnosti ter invalidom zagotavljata enakopravno udeležbo v družbi,
 - D ker je v EU približno milijon gluhih uporabnikov znakovnega jezika (15) in 51 milijonov naglušnih državljanov (16), med katerimi številni uporabljajo znakovni jezik,
 - E ker so nacionalni in regionalni znakovni jeziki popolnoma razviti naravni jeziki z lastnimi slovničnimi in skladenjskimi pravili tako kot govorni jeziki (17),
 - F ker politika EU o večjezičnosti spodbuja učenje tujih jezikov in ker je eden od njenih ciljev, da bi vsak Evropejec poleg maternega jezika govoril še dva; ker bi učenje in uveljavljanje nacionalnih in regionalnih znakovnih jezikov lahko prispevala k temu cilju,
 - G ker je dostopnost pogoj za samostojno življenje invalidov ter njihovo polno in enakopravno sodelovanje v družbi (18),
 - H ker dostopnost ne pomeni le dostopa do fizičnega okolja, temveč tudi do informacij in komunikacije, tudi v obliki zagotavljanja vsebin v znakovnem jeziku (19),
 - I ker so zadolžitve in naloge poklicnih tolmačev za znakovni jezik enakovredne tistim, ki jih opravljajo tolmači govornega jezika,
 - J ker so tolmači za znakovni jezik v državah članicah v različnem položaju, saj nekateri izvajajo zgolj neformalno družinsko podporo, drugi pa so polno usposobljeni poklicni tolmači z univerzitetno izobrazbo,
 - K ker usposobljenih in poklicnih tolmačev za znakovni jezik v vseh državah članicah primanjkuje in ker se razmerje med uporabniki znakovnega jezika in tolmači giblje med 8 : 1 in 2500 : 1, povprečno pa znaša 160 : 1 (20),
 - L ker je bila vložena peticija (21), v kateri je Parlament pozvan, naj omogoči vlaganje peticij v nacionalnih in regionalnih znakovnih jezikih EU,
 - M ker Bruseljska deklaracija o znakovnih jezikih v Evropski uniji (22) spodbuja nediskriminatoren pristop k uporabi naravnega znakovnega jezika, kot zahteva Konvencija Združenih narodov o pravicah invalidov, ki so jo ratificirale EU in vse njene države članice razen ene,
 - N ker se po državah članicah delež in kakovost opremljenosti oddaj s podnapisi na javni in zasebni televiziji precej razlikuje, in sicer sega od manj kot 10 % do skoraj 100 %, standardi kakovosti pa so zelo različni (23), ker v večini držav članic primanjkuje podatkov o obsegu tolmačenja znakovnega jezika na televiziji,
 - O ker bi lahko razvoj novih jezikovnih tehnologij koristil uporabnikom znakovnega jezika,
 - P ker v skladu s Konvencijo Združenih narodov o pravicah invalidov odklonitev primerne prilagoditve pomeni diskriminacijo in ker jo je treba zagotoviti tudi v skladu z direktivo o enakosti pri zaposlovanju, da bi zagotovili spoštovanje načela enakega obravnavanja,
 - Q ker gluhi, gluho-slepi ali naglušni državljani trenutno nimajo dostopa do neposrednega komuniciranja s poslanci Evropskega parlamenta in uradniki institucij Evropske unije, institucije EU pa nimajo dostopa do tovrstnega komuniciranja z gluhih ali naglušnimi osebami,
- Kvalificirani in poklicni tolmači za znakovni jezik**
1. poudarja, da so potrebni usposobljeni in poklicni tolmači za znakovni jezik, kar je mogoče doseči le z naslednjim pristopom:
 - a) uradno priznanje nacionalnih in regionalnih znakovnih jezikov v državah članicah in institucijah EU,
 - b) formalno usposabljanje (univerzitetni ali podoben študij, enakovreden triletnemu dodiplomskemu študiju za tolmače govornih jezikov) (24),
 - c) registracija (uradna akreditacija in sistem za nadzor kakovosti, na primer stalno poklicno izpopolnjevanje),
 - d) uradno priznanje poklica,
 2. se zaveda, da zagotavljanje visokokakovostnih storitev tolmačenja v znakovni jezik:
 - a) temelji na objektivni oceni kakovosti, v kateri morajo biti vključeni vsi deležniki,
 - b) temelji na poklicnih kvalifikacijah,
 - c) vključuje strokovne predstavnike skupnosti gluhih,
 3. priznava, da je tolmačenje znakovnega jezika poklicna storitev, ki zahteva ustrezno plačilo,
- Razlikovanje med dostopnostjo in primerno prilagoditvijo (25)**
4. odobrava, da dostopnost nekaterim skupinam prinaša koristi, opira pa se na nabor standardov, ki se uvajajo postopoma,

5. se zaveda, da nezagotavljanja dostopnosti ne moremo opravičevati z nesorazmernostjo ali nepotrebnim bremenom,
6. se zaveda, da se primerna prilagoditev nanaša na posameznika in dopolnjuje obveznost glede zagotavljanja dostopnosti,
7. nadalje ugotavlja, da lahko posameznik zahteva ukrepe za primerno prilagoditev, čeprav je obveznost glede dostopnosti že izpolnjena,
8. se zaveda, da lahko zagotavljanje tolmačenja za znakovni jezik glede na okoliščine pomeni bodisi ukrep za zagotovitev dostopnosti bodisi za primerno prilagoditev,

Dostopnost

9. poudarja, da morajo gluhi, gluho-slepi in naglušni državljani imeti dostop do enakih informacij in komunikacije kot slišiči – s tolmačenjem za znakovni jezik, podnaslavljanjem, samodejnim zapisom govora in/ali drugimi oblikami komuniciranja, tudi z govornimi tolmači,
10. poudarja, da morajo biti javne in vladne službe ter njihove spletne vsebine dostopne prek živih posrednikov, na primer tolmačev za znakovni jezik na kraju samem, po možnosti pa tudi na daljavo prek interneta in storitev na daljavo,
11. ponavlja svojo zavezo, da bo poskrbel za čim bolj dostopen politični proces, tudi z zagotavljanjem poklicnih tolmačev za znakovni jezik, pripominja, da to zajema volitve, javne posvete in morebitne druge dogodke,
12. poudarja vedno pomembnejšo vlogo jezikovnih tehnologij pri zagotavljanju enakega dostopa do digitalnega prostora za vse,
13. priznava, da so za zagotavljanje dostopnosti pomembni minimalni standardi, zlasti glede na nove in nastajajoče tehnologije, kot je zagotavljanje storitev tolmačenja za znakovni jezik in podnaslavljanja prek interneta,
14. priznava, da so za zagotavljanje zdravstvenega varstva sicer pristojne države članice, a bi morale biti poskrbljene tudi za potrebe gluhih, gluho-slepih in naglušnih pacientov, na primer z zagotavljanjem poklicnih tolmačev za znakovni jezik in ozaveščanjem zdravstvenega osebja, pri čemer naj se posebna pozornost nameni ženskam in otrokom,
15. priznava, da se lahko enak dostop do sodnega varstva za gluhe, gluho-slepe in naglušne državljane zagotovi le z ustrezno usposobljenimi in poklicnimi tolmači za znakovni jezik,
16. se zaveda, kako pomembne so zanesljive in natančne storitve tolmačenja in prevajanja, zlasti na sodišču in v drugih pravnih okoljih, zato poudarja, da je pomembno imeti specializirane in visoko usposobljene poklicne tolmače za znakovni jezik zlasti v tovrstnih okoljih,
17. poudarja, da je treba okrepiti podporo in posebne elemente za invalide v razmerah oboroženih spopadov, humanitarnih kriz in naravnih nesreč – na primer s tolmačenjem znakovnega jezika in dostopnimi pisnimi informacijami o nesrečah v realnem času (26),

Zaposlovanje, izobraževanje in usposabljanje

18. poudarja, da je treba za zagotovljen enak dostop do zaposlovanja, izobraževanja in usposabljanja sprejeti ukrepe za primerno prilagoditev, med katere sodi tudi zagotavljanje poklicnih tolmačev za znakovni jezik,
19. poudarja, da je treba zagotoviti uravnotežene in celostne informacije o znakovnem jeziku in o tem, kaj pomeni gluhoti, da bodo lahko starši sprejeli ozaveščene odločitve, ki bodo v najboljšem interesu njihovih otrok,
20. poudarja, da so programi zgodnjega ukrepanja odločilnega pomena za otroke, da pridobijo življenjska znanja in spretnosti, vključno z jezikovnimi kompetencami, poleg tega poudarja, da bi morali ti programi v idealnem primeru vključevati tudi gluhe vzornike,
21. poudarja, da je treba gluhim, gluho-slepim in naglušnim šolarjem ter njihovim staršem dati možnost, da se med predšolsko vzgojo in v šolah seznanijo z nacionalnim ali regionalnim znakovnim jezikom svojega okolja (27),
22. poudarja, da je treba sprejeti ukrepe za priznanje in spodbujanje jezikovne identitete skupnosti gluhih (28),
23. poziva države članice, naj spodbujajo učenje znakovnega jezika na enak način kot učenje tujih jezikov,
24. poudarja, da so usposobljeni tolmači znakovnega jezika in učno osebje, usposobljeno za znakovni jezik in učinkovito delo v dvojezičnem vključujočem izobraževalnem okolju, bistvena sestavina šolske uspešnosti gluhih otrok in mladih, saj dolgoročno pripomorejo k višji izobrazbi in nižji stopnji brezposelnosti,
25. poudarja, da vsesplošno primanjkuje dvojezičnih učbenikov s kretnjami in učnega gradiva v dostopnih oblikah in jezikih,
26. poziva, da je treba načelo svobode gibanja v EU zagotoviti tudi gluhim, gluho-slepim in naglušnim, zlasti v okviru programa Erasmus+ in sorodnih programov mobilnosti, in poskrbeti, da udeleženci ne bodo nesorazmerno obremenjeni s tem, da bi si morali sami priskrbeti potrebno tolmačenje,
27. pozdravlja pilotni projekt evropske kartice za invalide, obžaluje, da v projekt ni vključeno tolmačenje znakovnega jezika, kar znatno ovira prosto gibanje gluhih, gluho-slepih in naglušnih delavcev, dijakov in študentov v EU,

Institucije Evropske unije

28. se zaveda, da morajo biti institucije EU zgled najboljše prakse glede zagotavljanja primerne prilagoditve in dostopnosti svojemu osebju, izvoljenim uradnikom in praktikantom ter v odnosu do državljanov EU, kar pomeni tudi zagotavljanje tolmačenja znakovnega jezika,
29. pozdravlja, da so institucije EU že poskrbele za (priložnostno) dostopnost javnih dogodkov in sej parlamentarnih odborov, meni, da bi lahko podnaslavljanje in samodejni zapis govora razumeli kot alternativen, a enakovreden in potreben ukrep za naglušne, ki ne uporabljajo znakovnega jezika, to pa velja tudi za zaposlene v institucijah EU z vidika zagotavljanja razumnih prilagoditev v skladu s členom 5 Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu,
30. priznava, da imajo institucije EU prek svojih služb za tolmačenje že vzpostavljen sistem za zagotovitev tolmačenja znakovnega jezika za namene dostopnosti, poziva institucije, naj že obstoječe sisteme uporabijo tudi pri zagotavljanju razumne prilagoditve za osebje in/ali izvoljene uradnike, s tem pa učinkovito zmanjšajo upravno breme za posameznike in institucije,
31. odločno poziva institucije, naj pri storitvah tolmačenja, ki jih zagotavljajo za potrebe institucije in/ali osebja in imenovanih uradnikov, tolmačem za znakovni jezik uradno priznajo enak status kot tolmačem govornega jezika, vključno z dostopom do tehnološke podpore, pripravljalnim gradivom in dokumenti,
32. poziva Eurostat, naj zagotovi, da bodo institucijam EU posredovani statistični podatki o gluhih, gluho-slepih in naglušnih uporabnikih znakovnega jezika, da bodo lahko bolje opredeljevale, izvajale in analizirale svojo politiko na področju invalidnosti in jezikovno politiko,
33. poziva službo Evropskega parlamenta za obiskovalce, naj poskrbi za potrebe gluhih, gluho-slepih in naglušnih ter jim zagotovi neposreden dostop do storitev nacionalnega ali regionalnega znakovnega jezika in samodejnega zapisa govora,
34. poziva institucije, naj v celoti izvajajo pilotni projekt EU INSIGN, ki je nastal v odziv na odločitev Parlamenta z dne 10. in 13. decembra 2012 o uvedbi aplikacije in storitve za znakovni jezik v realnem času, s katerima naj bi izboljšali komuniciranje med gluhih in naglušnimi ter institucijami EU (29);
35. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji ter vladam in parlamentom držav članic.